

УДК 336.02:336

Ірина НОВОСАД

ДІАГНОСТИКА ФІСКАЛЬНОЇ СКЛАДОВОЇ МИТНОЇ БЕЗПЕКИ УКРАЇНИ

Розглянуто сутність фіскальної складової митної безпеки. Проведено аналіз фіскальної складової митної безпеки в Україні, що необхідно для формування ефективних напрямків реформування митної системи. Наведено дані щодо динаміки та структури митних надходжень до Державного бюджету України за 2006–2016 рр. Розраховано рівень митного навантаження в Україні. Зроблено висновок щодо доцільності проведення оцінювання митної безпеки на основі групи індикаторів, що дають можливість репрезентувати виконувани митними органами функції: показники забезпечення безпеки, фіскальної результативності, інформаційно-технічного забезпечення, організації митного контролю, сприяння бізнесу, ефективності діяльності працівників митниць.

Ключові слова: митна безпека, індикатори митної безпеки, фіскальна складова, ефективність митної безпеки.

Ірина НОВОСАД

Диагностика фискальной составляющей таможенной безопасности Украины

Рассмотрена сущность фискальной составляющей таможенной безопасности. Проведен анализ фискальной составляющей таможенной безопасности в Украине, что необходимо для формирования эффективных направлений реформирования таможенной системы. Приведены данные по динамике и структуре таможенных поступлений в Государственный бюджет Украины за 2006–2016 гг. Рассчитан уровень таможенной нагрузки в Украине. Сделан вывод о целесообразности проведения оценки таможенной безопасности на основе группы индикаторов, которые дают возможность представить выполняемые таможенными органами функции: показатели обеспечения безопасности, фискальной результативности, информационно-технического обеспечения, организации таможенного контроля, содействия бизнесу, эффективности деятельности работников таможен.

Ключевые слова: таможенная безопасность, индикаторы таможенной безопасности, фискальная составляющая, эффективность таможенной безопасности.

Iryna NOVOSAD

Diagnostics of the fiscal component of Ukraine's customs security

Introduction. The unstable political, economic and social realities in the state, crisis phenomena, as well as new strategies for change determine the direction of further development of

the fiscal component of the customs security of the state. At the present stage of the intensive entry into the foreign economic space in the European direction, the important role belongs to the maximum approach to European customs security standards of Ukraine.

*The **purpose** of the article is to diagnose the functioning of the fiscal component of customs security and to carry out a thorough analysis of its provision in Ukraine, which undoubtedly has a significant impact on the formation of effective areas for reforming the customs system.*

***Results.** The article analyzes the system of indicators for the provision of customs security in Ukraine. The functioning of the fiscal component of customs security and a thorough analysis of its provision in Ukraine are explored, which certainly has a significant impact on the formation of effective areas for reforming the customs system.*

***Conclusion.** It should be noted that under the effectiveness of customs security it is necessary to understand the indicator, which reflects the ratio of results of activity in the relevant field and involved in achieving such results of resources.*

***Keywords:** customs security, customs safety indicators, fiscal component, customs safety efficiency.*

JEL Classification: H29, P33, F15, E52.

Постановка проблеми. Нестабільні політичні, економічні та соціальні реалії в державі, кризові явища, а також нові стратегії змін визначають напрями подальшого розвитку фіскальної складової митної безпеки держави. На сучасному етапі інтенсивного входження до зовнішньоекономічного простору у європейському напрямку важлива роль належить максимальному наближенню до європейських стандартів митної безпеки України.

Митну безпеку варто визначати як проміжну і сполучну ланку в системі безпеки держави. Багатоаспектність цього явища пояснюється належністю митної безпеки не лише до економічної, а й до національної безпеки. Необхідність подальшого її дослідження зумовлена відсутністю єдиної бази у чинному законодавстві, недостатністю практичного застосування в реальній економічній практиці й управлінській діяльності.

Науково-обґрунтована оцінка митних служб, принципів і методів їх функціонування дасть можливість провести сучасні реформи у цій сфері й у такий спосіб забез-

печити підтримку й ефективну співпрацю з усіма країнами світу [1, с. 20]. Забезпечення сталого розвитку – одне з найактуальніших завдань, що ставлять перед собою держава та всі суб'єкти митних відносин.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Дослідженню проблематики митної безпеки присвятили свої наукові роботи Н. Архірейська, І. Бережнюк, К. Новікова, О. Оболенський, П. Пашко, В. Сороко, В. Туржанський [1–6]. Віддаючи належне науковим досягненням учених та оцінюючи їх вагомий внесок, констатуємо, що результати проведених досліджень не забезпечують повною мірою належного рівня обґрунтування сутності та складових митної безпеки держави. Необхідність посилення фіскальної складової митної безпеки є підтвердженням актуальності та практичної значимості цього напрямку наукових досліджень

Метою статті є дослідження фіскальної складової митної безпеки та аналіз її забезпечення в Україні, що чинить суттєвий вплив на формування ефективних напрямків реформування митної системи.

Виклад основного матеріалу дослідження. Проблематика аналізу діяльності й оцінювання фіскальної ефективності митних інституцій в Україні набуває все більшої значущості й актуальності. В теоретичній площині та на практиці існує значна кількість наукових підходів, що дають змогу оцінити результати роботи митних органів. Однак аналіз наукової літератури, аналітичних та експертних розробок свідчить, що уніфікованого підходу в цій сфері не існує. Зокрема, І. Бережнюк пропонує розглядати ефективність митної справи відповідно до її основних функцій – економічної та правоохоронної [3, с. 122]. П. Пашко вважає: чітко визначивши показники оцінки діяльності митних органів з реалізації митної справи, можна визначити стан митної безпеки, яка досягається через ефективну реалізацію митної справи в країні в цілому [5, с. 75]. Н. Архирейська стверджує, що ефективність діяльності митних органів оцінюють по-різному, використовуючи комплекс показників і критеріїв [2, с. 75]. Проте єдиних підходів не сформовано. Отже, треба враховувати сильні сторони та обґрунтування кожного підходу, формуючи таким чином загальну методика дослідження.

Фіскальна складова відіграє вирішальну роль у забезпеченні економічної безпеки загалом та фінансової зокрема, оскільки вона спрямована на захист національних економічних інтересів у зовнішньоекономічній і фінансовій сферах одночасно. Сьогодні в умовах глобалізації це питання набуває актуальності, відтак гостро постає необхідність обрання дієвого інструментарію для оцінювання ефективності діяльності митної системи, який дав би можливість комплексно дослідити усі сфери її діяльності, був би простий та зрозумілий у використанні й адаптований до можливостей внесення змін до груп вихідних даних [1, с. 146].

Проблеми оцінки ефективності митної системи й економічної безпеки завжди перебували у центрі уваги вітчизняних та зарубіжних науковців. Однією з найпоширеніших методик оцінки митної безпеки крізь призму економічної та фінансової безпеки можна вважати методика індикативного аналізу.

Актуальним залишається оцінювання ефективності митної безпеки на основі методу побудови інтегрального показника. Згідно зі Стратегічним планом розвитку ДФС України на 2015–2018 рр. від 12.02.2015 р. № 80 у методиці оцінювання митної безпеки необхідно брати до уваги такі групи показників, котрі дають можливість репрезентувати функції, які виконують митні органи, а саме: показники забезпечення безпеки; фіскальної результативності; інформаційно-технічного забезпечення; організації митного контролю; сприяння бізнесу; ефективності діяльності працівників митниць (табл. 1).

Ця методика містить 120 показників, які найповніше характеризують діяльність митних органів за сімома функціональними напрямками (орієнтованість на процес, стратегічне мислення, управління, ефективність, результативність, сприяння та прозорість). На їх основі отримують узагальнену оцінку ефективності діяльності органів митної сфери.

Звернемо увагу на показники, що характеризують фіскальну складову митної безпеки. Проведемо вертикаль залежності між основними макроекономічними показниками такими, як: ВВП, доходи і видатки державного бюджету, митні надходження державного бюджету. Для цього проаналізуємо динаміку митних надходжень до Державного бюджету України за 2006–2016 рр. (рис. 1)

Основними складовими сукупних митних надходжень є податок на додану вартість. Так, частка ПДВ у 2014 р. становила 73%, проте у 2015 р. вона зменшилась на

Система індикаторів митної безпеки держави *

Група індикаторів	Перелік індикаторів
1 група – забезпечення безпеки	частка митних декларацій, за якими спрацював профіль ризику; частка судових справ, розглянутих на користь митниці; частка судових справ, розглянутих на користь суб'єктів ЗЕД; частка товарів, щодо яких митні органи застосували заходи стосовно усунення порушень митного законодавства; частка справ про порушення митних правил, заведених працівниками служби боротьби з контрабандою та порушеннями митних правил
2 група – фінансова результативність	показник фінансової віддачі; показник віддачі декларування; показник віддачі товарообігу грошовий; показник віддачі суб'єкта ЗЕД; показник віддачі посадової особи
3 група – інформаційно-технічне забезпечення	забезпеченість телекомунікаційними каналами відомчої інтегрованої телекомунікаційної мережі; забезпеченість обчислювальною технікою; надійність каналів зв'язку та телекомунікаційного обладнання в зоні відповідальності митного органу; надійність обладнання, що надає доступ до серверів ЄАІС митниці (сервери, програмне забезпечення); надійність каналів зв'язку та телекомунікаційного обладнання в зоні відповідальності митного органу; надійність системи безперебійного постачання електроенергії; доступність компонентів ЄАІС, що забезпечують функціонування інформаційних технологій он-лайн
4 група – організація митного контролю	середній час оформлення однієї митної декларації; частка митних оглядів у структурі оформлених митних декларацій; частка декларацій на товари, які прийняті в електронному вигляді без пред'явлення документів у паперовому вигляді; частка митних декларацій, за якими товари підлягали митному огляду, за результатами якого здійснено коригування митної вартості; частка митних декларацій, за якими товари підлягали митному огляду, за результатами якого змінено код товару; частка митних декларацій, за якими товари підлягали митному огляду, за результатами якого змінено країну походження товару; частка митних декларацій, за якими товари підлягали митному огляду частка митних декларацій, за якими зафіксовано випадки перевищення 4-годинного терміну проведення митного оформлення; середня тривалість здійснення митних процедур, хв.; середня тривалість проведення митного огляду; коєфіцієнт фактичної пропускної здатності автомобільних пунктів пропуску
5 група – сприяння бізнесу: комунікативний аспект	наявність офіційного сайту митного органу; частота оновлення інформації на сайті митного органу (дні); частота відвідування сайту митного органу (за місяць, квартал, рік); можливість отримання он-лайн консультацій щодо здійснення митних процедур; середній проміжок часу між отриманням запиту громадян до митного органу та наданням відповіді на нього (днів); можливість залишати коментарі та повідомлення щодо інформаційних повідомлень на сайті митного органу; можливість Інтернет-обробки супровідної документації під час митного оформлення
6 група – ефективність діяльності працівників митниці	чисельність працівників, які пройшли спеціалізовану підготовку або підвищили свою кваліфікацію за напрямом діяльності протягом звітного періоду

* Складено на основі [7].

20% і досягла 53%. Таке зменшення питомої ваги ПДВ відбулося за рахунок того, що частка інших митних платежів збільшилась, а саме: питома вага акцизного податку збільшилася з 18,6% у 2013 р. до 39% у

2016 р. [8]. Зазначені процеси обумовлені ліберальною митно-тарифною політикою України у зазначені роки.

На рис. 2 показана динаміка структури надходжень митних платежів до Держав-

МИТНА БЕЗПЕКА

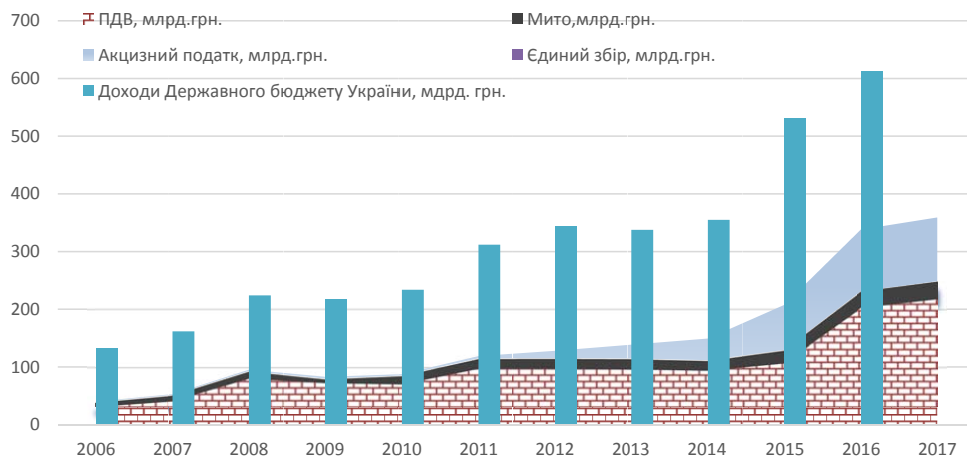

Рис. 1. Динаміка надходжень платежів, що акумулюються митними органами до Державного бюджету України у 2006–2016 рр. *

* Складено на основі даних Державної фіскальної служби України, Рахункової палати України, Міністерства фінансів України.

ного бюджету України у 2006–2016 рр., з якої видно, що в досліджуваний період відбулося зменшення питомої ваги ПДВ і мита, а також зростання акцизного податку у сукупних надходженнях, які забезпечують митні органи. Залежність динаміки загального показника митних надходжень від основних їх складових зумовила доцільність визначення структури митних надходжень.

Важливим показником в оцінці фіскальної складової митної безпеки є рівень митного навантаження. Розглянемо динаміку митного навантаження на основний економічний показник – ВВП (табл. 2).

Рівень податкового навантаження від платежів, що акумулюються митними органами, за досліджуваний період збільшився з 7,6% до 11,5% у 2016 р. [9], що свідчить про їх фіскальну ефективність,

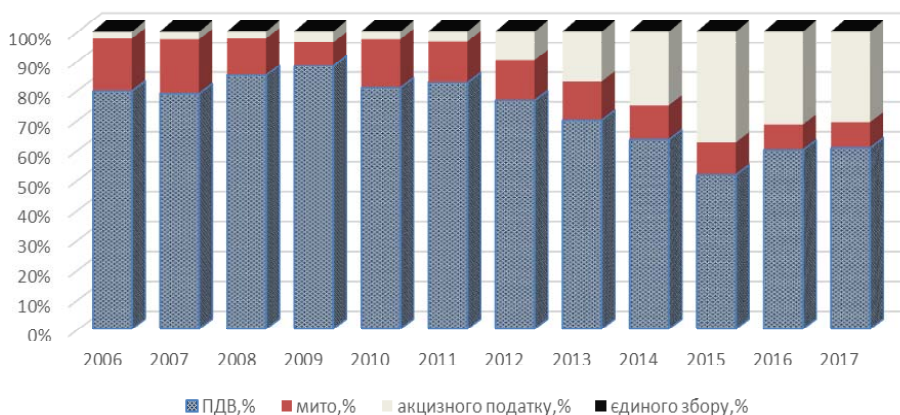

Рис. 2. Структура платежів, акумульованих митними органами, до Державного бюджету України у 2006–2016 рр. *

* Складено на основі даних Державної фіскальної служби України, Рахункової палати України, Міністерства фінансів України.

Таблиця 2

Динаміка рівня митного навантаження на економіку України у 2006–2016 рр. *

Показники	Роки										
	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016
ВВП, млрд грн.	544,2	720,7	948,1	913,3	1082,6	1316,6	1408,9	1454,9	1566,7	1979,4	2383,2
Фактичні надходження до державного бюджету від платежів, що акумулюються митними органами млрд грн.	41,2	54,1	96	83,1	85,9	114,8	122,2	127,5	129,6	202,3	273,8
Реальний рівень митного навантаження на економіку, %	7,6	7,5	10,1	9,1	7,9	8,7	8,7	8,7	8,2	10,2	11,5

* Складено та розраховано на основі даних Державної фіскальної служби України, Рахункової палати України, Міністерства фінансів України.

яку варто розглядати як набір відповідних показників, що функціонально характеризують залежність бюджету від результативності діяльності фіскальних органів та показують, наскільки митні платежі, що застосовуються до операцій зовнішньоекономічної діяльності, наповнили дохідну частину державного бюджету задля виконання суспільних завдань.

На сьогодні забезпечення фіскальної ефективності митних платежів залишається основним і найважливішим завданням, що стоїть перед митними органами України, успішне виконання якого залежить не лише від ефективної роботи відповідних органів чи розміру бюджетних видатків, які спрямовані на їх утримання, а й від державної митної політики, її законодавчого забезпечення, загальноекономічної ситуації в державі. Іншими словами, результативність виконання митними органами завдань щодо наповнення бюджету залежить від ефективності побудови всієї митної системи, її збалансованості й адаптивності до циклічних коливань у економіці країни.

Рис. 3 наочно показує важливу роль митної системи у формуванні доходів Державного бюджету України і, зокрема, податкових надходжень. У 2016 р. митні платежі становили 46,45% доходів і 59,97% податкових надходжень до державного бюджету.

В табл. 3 наведено дані щодо виконання надходжень митних платежів за 2015 р. – I квартал 2017 р. Органи ДФС загалом забезпечують перевиконання індикативних показників надходження митних платежів. Водночас мало місце невиконання індикативних показників у 2015 р. по ПДВ та у I кварталі 2017 р. по акцизному податку, що надходить до загального і спеціального фонду бюджету.

Незважаючи на значне падіння обсягу імпорту товарів у 2015 р. (за даними платіжного балансу України імпорт товарів за 2015 р. до попереднього року зменшився на 32,6%), надходження митних платежів до державного бюджету були компенсовані істотним зростанням курсу гривні до долара США (за даними НБУ середньорічний курс гривні до долара США за 2015 р. збільшився на 83,8%). Крім того, на збільшення надходжень акцизного податку вплинуло підвищення ставок податку (на бензин та дизпаливо на 2%; на транспортні засоби – від 0,4% до 33%, запровадження акцизного податку на вантажні автомобілі та автобуси, зростання на 54,2% середньорічного курсу гривні до євро (ставки акцизного податку на окремі види підакцизної продукції визначені в євро), а також збільшення обсягів імпорту деяких підакцизних товарів (за даними Державної служби статистики України, у

МИТНА БЕЗПЕКА

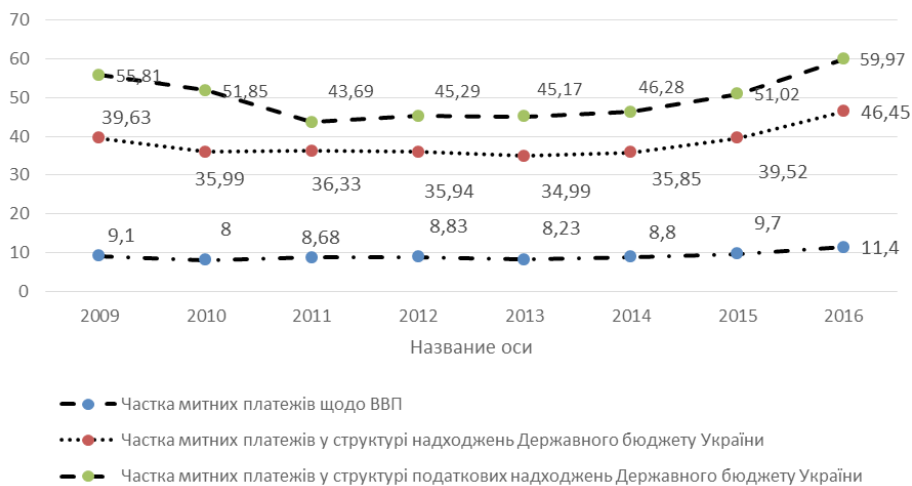

Рис. 3. Динаміка фіскальної ефективності митних платежів, % *

* Розраховано на основі даних Державної фіскальної служби України, Рахункової палати України, Міністерства фінансів України.

Таблиця 3

Виконання індикативних показників надходжень митних платежів до Державного бюджету України у 2015–2016 роках та у I кварталі 2017 р., млн. грн. *

Період, роки	Назва податку	План	Фактичні надходження	Відхилення	Відсоток виконання
2015	ПДВ	138 996,1	138 764,3	-231,8	99,8
	Акцизний податок	20 229,7	22 756,2	2 526,6	112,5
	Ввізне мито	37 422,0	39 881,0	2 458,9	106,6
	Вивізне мито	245,0	419,8	174,8	171,3
	Всього	196 892,8	201 821,3	4 928,5	102,5
2016	ПДВ	171 200,0	181 453,3	10 253,3	106,0
	Акцизний податок	25 890,0	32 938,9	7 048,9	127,2
	Ввізне мито	19 276,0	20 001,3	725,3	103,8
	Вивізне мито	366,0	369,7	3,7	101,0
	Всього	216 732,0	234 763,2	18 031,2	108,3
I кв. 2017 р.	ПДВ	48 425,5	56 246,1	7 820,6	116,1
	Акцизний податок (загальний і спеціальний фонд)	7 467,3	7 397,5	-69,8	99,1
	Ввізне мито (загальний і спеціальний фонд)	4 997,0	5 255,3	258,3	105,2
	Вивізне мито	54,2	97,8	43,6	180,4
	Всього	60 944,0	68 996,7	8 052,7	113,2

* Розраховано на основі даних Державної фіскальної служби України, Рахункової палати України, Міністерства фінансів України.

2015 р., порівняно з 2014 р., обсяги імпорту скрапленого газу збільшилися на 34%, легкових автомобілів, що були у використанні, на які ставка втричі більша ніж на нові, – у 5 разів). На надходження вивізного мита вплинуло збільшення у 2015 р. експорту відходів і брухту чорних металів у 1,9 раза, порівняно з попереднім роком [9].

У 2016 р. на надходження митних платежів вплинуло як зростання обсягу імпорту товарів (за даними платіжного балансу України, імпорт товарів за 2016 р. до попереднього року збільшився на 4,4%), так і зростання курсу гривні до долара США (за даними НБУ, середньорічний курс гривні до долара США за 2016 р. збільшився на 17%). Водночас зменшення надходжень ввізного мита у 2016 р. обумовлено відміною з 01.01.2016 р. додаткового імпортного збору (у 2015 р. за рахунок додаткового імпортного збору до державного бюджету надійшло 25198,3 млн грн). На збільшення надходжень акцизного податку вплинуло підвищення ставок цього податку на пальне на 13%, запровадження у 2016 р. системи електронного адміністрування реалізації пального, зростання на 16,8% середньорічного курсу гривні до євро, який був вищим, порівняно із врахованим при складанні державного бюджету (фактично – 28,29 грн/євро; у бюджеті – 26,51 грн/євро) [9]. У зв'язку зі збільшенням з 15.09.2016 р. розміру вивізного мита на металобрухт у 3 рази (з 10 євро за 1 тону до 30 євро) мало місце зменшення експорту цієї продукції, що негативно вплинуло на надходження вивізного мита.

На зростання надходжень митних платежів до державного бюджету у I кварталі 2017 р. вплинуло більш швидке фактичне зростання імпорту товарів (за даними платіжного балансу України, у січні-лютому 2017 р., порівняно з відповідним періодом 2016-го, імпорт товарів зріс на 23,5%), по-

рівняно із зростанням імпорту товарів, врахованим у державному бюджеті на 2017 р. на рівні 10,1% (прогноз Міністерства економічного розвитку і торгівлі України), зростання середнього курсу гривні до долара США на 5,4% у I кварталі 2017 р. до відповідного періоду 2016-го [10]. На надходження акцизного податку вплинуло збільшення ставок цього податку на пальне (на бензин – на 24,5%, на дизпаливо – на 26,5%, на скраплений газ – на 67,7%), зростання на 1,8% середньорічного курсу гривні до євро, збільшення за січень-лютий 2017 р., порівняно з відповідним періодом 2016 р., обсягів імпорту основних нафтопродуктів (бензину та дизпалива) на 19,8%. При цьому варто зазначити, що Законом України від 20.12.2016 р. № 1789 “Про внесення змін до Бюджетного кодексу України” з метою компенсації втрат місцевих бюджетів у 2017 р. від скасування акцизного податку з роздрібного продажу пального передбачено спрямування 13,44% акцизного податку з виробленого та ввезеного пального до місцевих бюджетів. На збільшення надходжень ПДВ у I кварталі 2017 р., порівняно з відповідним періодом попереднього року, мало вплив виключення норми щодо звільнення від оподаткування ПДВ операцій з імпорту природного газу НАК “Нафтогаз України”.

Водночас, за даними Державної фіскальної служби України, спостерігалось різке збільшення податкового боргу з митних платежів. Так, на кінець 2015 р. податковий борг з митних платежів становив 43,1 млн грн, у 2016 р. – 139,1 млн грн, або в 3,2 раза більше. Станом на 01.04.2017 р. податковий борг з митних платежів досяг 144,8 млн гривень [9].

Висновки. Проведене дослідження дає змогу зробити висновок, що фіскальна ефективність митних платежів розкривається саме в оптимальному поєднанні фіскальних і регулювальних властивостей.

Митні платежі набувають особливої ваги як інструмент регулювання, будучи непрямими податками за способом справляння, та здійснюють опосередкований вплив на структуру експортно-імпортних операцій, торговельний баланс і обсяги споживання, а також доходи та видатки державного бюджету.

Однією з найпоширеніших методик оцінки митної безпеки в контексті економічної та фінансової безпеки можна вважати методику індикативного аналізу. На сьогодні актуальним залишається оцінювання ефективності митної безпеки на основі методу побудови інтегрального показника, у методиці оцінювання якого мають братися до уваги такі групи індикаторів, що дають можливість репрезентувати виконувани митними органами функції, а саме: показники забезпечення безпеки, фінансової результативності, інформаційно-технічного забезпечення, організації митного контролю, сприяння бізнесу, ефективності діяльності працівників митниці.

Список використаних джерел

1. Оболенський О.Ю. Розробка системи показників для моніторингу діяльності державних органів / О.Ю. Оболенський, В.М. Сороко // Університетські наукові записки. – 2005. – № 3. – С. 321–329.

2. Архирейська Н.В. Аналіз підходів до оцінювання ефективності митної справи [Електронний ресурс] / Н.В. Архирейська. – Режим доступу : <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1∓ z=3176>.

3. Бережнюк І.Г. Митне регулювання України: національні та міжнародні аспекти : монографія / І.Г. Бережнюк. – Дніпропетровськ : Академія митної служби України, 2009. – 453 с.

4. Новікова К.І. Глобалізаційні виклики митній безпеці держави / К.І. Новікова // Вісник Запорізького національного університету. – Серія “Економічні науки”. – 2012. – № 4. – С. 174–180.

5. Пашко П.В. Митна політика та митна безпека України / П.В. Пашко, П.Я. Пісной // Фінанси України. – 2006. – № 1. – С. 74–85.

6. Туржанський В.А. Показники оцінювання забезпечення безпеки митниці ДФС України / В.А. Туржанський, О.О. Лазунін // Дослідження теоретичних аспектів та розробка системи оцінювання ефективності митних процедур : збірник тез II науково-практичної Інтернет-конференції (м. Хмельницький, 22 травня 2015 року). – Хмельницький : Державний науково-дослідний ін-т митної справи, 2015. – С. 31–32.

7. Стратегічний план ДФС України на 2015–2018 роки : наказ Державної податкової служби України від 12 лютого 2015 року № 80. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : sfs.gov.ua/data/normativ/000/001/63703/Nakaz_DFS_80.doc.

8. Офіційний веб-сайт Державної фіскальної служби України [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://sfs.gov.ua>.

9. Офіційний веб-сайт Державної служби статистики України [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.ukrstat.gov.ua>.

10. Офіційний веб-сайт Міністерства економічного розвитку і торгівлі України [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.me.gov.ua/?lang=uk-UA>.

References

1. Obolenskyi, O.Yu., Soroko, V.M. (2005). Rozrobka systemy pokaznykiv dlia monitorynhu diialnosti derzhavnykh orhaniv [Development of indicators system for monitoring the activities of state bodies]. *Universytetski naukovi zapysky – University scientific notes*, 3, 321–329 [in Ukrainian].

2. Arhireiska, N.V. Analiz pidkhodiv do otsiniuvannia efektyvnosti mytnoi spravy [Analysis of approaches to assessing the effectiveness of the customs business]. Available at: <http://www.economy.nayka.com.ua/? Op = 1 ∓ z = 3176>.

3. Berezhniuk, I.H. (2009). *Mytne rehuliuвання Ukrainy: natsionalni ta mizhnarodni aspekty*

[Customs regulation of Ukraine: national and international aspects]. Dnipropetrovsk: Akademiia mytnoi sluzhby Ukrainy [in Ukrainian].

4. Novikova, K.I. (2012). Hlobalizatsiini vyklyky mytnii bezpetsi derzhavy [Globalization challenges to the customs security of the state]. Visnyk Zaporizkoho natsionalnoho universytetu. Serii «Ekonomichni nauky – Bulletin of Zaporizhzhya national university, 4, 174–180 [in Ukrainian].

5. Pashko, P.V., Pisnoy, P.Ya. (2006). Mytna polityka ta mytna bezpeka Ukrainy [Customs policy and customs safety of Ukraine]. Finansy Ukrainy – Finance of Ukraine, 1, 74–85 [in Ukrainian].

6. Turzhanskiy, V.A., Lazunin, O.A. (2015). Pokaznyky otsiniuvannya zabezpechennia bezpeky mytnytsiamy DFS Ukrainy. Doslidzhennia teoretychnykh aspektiv ta rozrobka systemy otsiniuvannya efektyvnosti mytnykh protsedur : zbirnyk tez II naukovo-praktychnoi Internet-konferentsii [The indicators of security assurance assessment by customs DFS of Ukraine. Investigation of theoretical aspects and development of a system for evaluating the effectiveness of customs proce-

dures: Collection of theses of the II scientific and practical Internet conference]. Khmelnytskyi: Derzhavnyi naukovy-doslidnyi in-t mytnoi spravy, 31-32 [in Ukrainian].

7. Stratehichniy plan DFS Ukrainy na 2015-2018 roky: nakaz Derzhavnoi podatkovoi sluzhby Ukrainy vid 12 liutoho 2015 roku № 80 [Strategic plan for DFS of Ukraine for 2015-2018: Order of the State Tax Service of Ukraine]. (2015, February, 12). Available at: [sfs.gov.ua/data/normativ/000/001/63703 / Nakaz_DFS_80.doc](http://sfs.gov.ua/data/normativ/000/001/63703/Nakaz_DFS_80.doc).

8. Ofitsiyniy veb-sait Derzhavnoi fiskalnoi sluzhby Ukrainy [Official website of the State Statistics Service of Ukraine]. Available at: <http://sfs.gov.ua>.

9. Ofitsiyniy veb-sait Derzhavnoi fiskalnoi sluzhby Ukrainy [Official website of the State Fiscal Service of Ukraine]. Available at: <http://www.ukrstat.gov.ua>.

10. Ofitsiyniy veb-sait Derzhavnoi fiskalnoi sluzhby Ukrainy [Official website of the Ministry of Economic Development and Trade of Ukraine]. Available at: <http://www.me.gov.ua/?lang=uk-UA>.

Стаття надійшла до редакції 9.06.2017.